

РОЛЬ І МІСЦЕ КОДЕКСУ КОСМОНАВТІВ У РЕГУЛЮВАННІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ МІЖНАРОДНОЇ КОСМІЧНОЇ СТАНЦІЇ

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. – це новий етап розвитку космічної діяльності, а саме: нових космічних досліджень, створення та застосування космічної техніки, використання космічного простору, що стає локомотивом інноваційного розвитку космічних держав. Особливе місце в цьому процесі розвитку космічної діяльності відіграє міжнародна космічна станція (далі – МКС), під якою розуміють орбітальну станцію, яка використовується як багатоцільовий космічний дослідницький комплекс. МКС – це спільний міжнародний проект, створення якого було розпочато в 1998 р. і продовжується як приклад співробітництва аерокосмічних агентств Росії, США, Японії, Канади, Бразилії та Євросоюзу.

Умовно систему взаємних правових зобов'язань держав та їх виконавчих органів можна уявити у вигляді такої структури: найвищий рівень – Угода між урядом Канади, урядами держав-членів ЄКА, Японії, Російської Федерації й США щодо співробітництва з питань створення та експлуатації МКС цивільного призначення; міжагентський рівень – низка двосторонніх меморандумів про взаєморозуміння; третій рівень – Кодекс поведінки екіпажу МКС (далі – Кодекс космонавтів) – рівень фізичних осіб-космонавтів.

Розроблення Кодексу космонавтів було здійснене у зв'язку з погодженою на багатосторонньому рівні домовленістю всіх учасників проекту МКС, закріпленої положеннями ст. 11.2 Міжурядової угоди з МКС від 29 січня 1998 року. Кодекс являє собою вершину ієрархії документів, що містять звід норм, застосовних до екіпажу МКС. Зміст Кодексу складають польотні правила і дисциплінарні правила.

Кодекс складається з шести розділів. Кодекс космонавтів містить такі визначення як «керівник польоту» та «член екіпажу МКС», встановлює права та обов'язки членів екіпажу МКС та командира МКС. Кодекс дає співвідношення між командиром МКС та керівником польоту: керівник польоту відповідає за управління польотом, а командир МКС відповідає за проведення операцій на орбіті так, щоб це найкращим чином відповідало цілям успішного здійснення польотів.

На членів екіпажу МКС поширюються дисциплінарні правила, які забезпечують підтримання порядку серед екіпажу МКС під час передпольотної діяльності, польоту і післяпольотної діяльності. Ці правила мають адміністративний характер і призначені для розгляду випадків порушення Кодексу космонавтів.

Таким чином, Кодекс космонавтів є лише одним із документів, присвячених регулюванню відносин у ході експлуатації МКС. Він регулює відносини фізичних осіб-космонавтів та є зводом правил поведінки, що застосовуються до всіх членів екіпажу МКС.